

Ruski zunanji minister Molotov obsojil ameriško okupacijsko politiko

Amerika in Velika Britanija obdolženi kršenja dogovora

SKUPŠČINE
ODLOŽENA

10. jul.—Ruski zunanji minister Molotov je ostro obsojal ameriško okupacijsko politiko v Nemčiji, kakor tudi predložitve ameriškega državnega tajnika Byrnese glede sklenitve 25-letne pogodbe, ki naj bi garancirala demilitarizacijo in razoroženost Nemčije. Obe sta pomanjkljivi in nezadostni, ker skušata razbiti Sovjetsko unijo pri razprajah od poražene Nemčije.

Molotov je dejal, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije. Molotov je dejal, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije.

Amerika in Velika Britanija suspendirali dostavljanje orožja in druge opreme v Rusijo. Molotov je dejal, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije.

Molotov je v svojem odgovoru dejal, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije.

Molotov je v vztrajal pri trditvi, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije.

Molotov je v vztrajal pri trditvi, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije.

Molotov je v vztrajal pri trditvi, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije.

Molotov je v vztrajal pri trditvi, da je odredil generala Luciusa D. Clayja, da mora biti v Nemčiji ameriška vojska, s katero je ustanovljen stroj iz nemških vojakov, ki so delno odvisni od Amerike in Velike Britanije.

Poljski premier okrcal duhovnike

Bojazen pred
obnovo izgrediv

Varšava, Poljska, 10. jul.—Premier Edvard Osobka-Morawski je na sestanku s časnikarji dejal, da duhovniki, ki imajo visoke pozicije v katoliški cerkvi na Poljskem, niso obsojili onih, ki so odgovorni za nedavni pogrom v Kielcu, v katerem je bilo 45 židov ubitih.

Premier je dalje rekel, "da večina duhovnikov podpira reakcijske elemente. Škof v Kielcu in kardinal Sapieha sta ignorirala apel, naj obsojita pobijanje židov na Poljskem. Ako se bi bila odzvala apelu, bi se situacija izboljšala."

Osobka-Morawski je rekel, da so vsi vladni uradniki priporočali voditeljem katoliške cerkve, naj izrečejo obsodbo, kar pa so odklonili. Delegacija francoskih duhovnikov, ki so nedavno obiskali Poljsko, je tudi apelirala na kardinala Sapieho, naj izreče obsodbo, kar pa je odklonil.

Tisoči židovskih repatriirancev, ki prihajajo v poljske kraje iz Rusije, vzemirajo avtoritete. Boje se obnove protizidovskih izgrediv. Besednik vlade je dejal, da so bile vojaške čete poslale v Čestohovo, katredralno mesto, da preprečijo izbruh protizidovskih izgrediv.

Rusija zagovarja zasego lastnine

Deportacija Nemcev
iz sovjetske cone
ustavljena

Dunaj, 10. jul.—General Ivan Zinjev je zagovarjal rusko zasego lastnine Nemcev v vzhodni Avstriji. V razgovoru s časnikarji je dejal, da so Nemci povzročili ogromno škodo v Rusiji in da dogovor, sklenjen na konferenci velike trojice v Potsdamu, določa reparacije Rusiji od Nemčije, Avstrije, Rumunije, Grške, Bolgarije in Finske.

Zinjev je dejal, da je bila odrejena zasega le one lastnine v Avstriji, katero so posedovali Nemci. Ta vključuje zemljišča in tovarne. Slednje bodo še nadalje obratovala, toda produkti bodo šli v Rusijo.

Rusi so večerj ustavili deportacijo Nemcev iz svoje okupacijske cone v Avstriji. Vladi, natpani z deportiranci, so bili izpraznjeni pri Melku, Avstrija. Nemci se bodo lahko vrnili na Dunaj in druge kraje, v katerih so prej živeli.

Ameriške, britske in francoske vojaške avtoritete so izjavile, da niso bile informirane o ruski odredbi glede deportacije Nemcev. Odredba je določala deportacijo čez 50,000 Nemcev iz Avstrije.

Repatriacija avstrijskih vojnih ujetnikov

Pariz, 10. jul.—Čez tri tisoč avstrijskih vojnih ujetnikov, katere so ameriške čete ujele v Afriki in Italiji, je zapustilo Pariz in odpotovalo domov. Repatriacija je omogočil ameriški polkovnik Charles McDaniel. Avstrijski vojni ujetniki so prebili dve ali tri leta v ameriških taboriščih, preden so bili poslani v Francijo v svrhu repatriacije.

gacija se bo vrnila v francosko prestolnico pred odprtjem mirovne konference.

Domače vesti

Obisk

Chicago.—Zadnji terek je obiskal glavni stan SNP na "Big Tony" Tomšič iz Oakanda, Cal. Seveda s svojo zvesto spremljevalko. "Big Tony" je še vedno korajžen in vesel in fant od fare. V petek zvečer se bo mudil v Delavskem centru in kratkočasil s svojo koncertino in dvotipi. Drugi torkovi obiskovalci so bili: Frank Gregorich s sinom Frankom iz Milwaukeeja, Anna in John Dixer iz Springfielda, Ill., v spremstvu mrs. Struts iz Chicago, Mary, John in Margaret Grze iz Euclida, O., Joseph in Margaret Yamnik ter Jerry Descutner iz Imperiala, Pa., Jeanette Johnson iz Crystal Lake, Illinois.

Is Clevelanda

Cleveland.—Zadnji nedeljo je umrl v bolnišnici Frank Jereb, star 57 let, doma iz Zirovskega vrha nad Škofjo Loko, v Ameriki 34 let in član SDZ. Tukaj zapušta ženo, štiri hčere (tri poročene) in štiri vnuke, v starem kraju pa sestro.—V Euclidu je umrl v nedeljo Frank Pink, star 62 let, doma iz Obrha pri Toplicah, Dolenjsko, v Ameriki 15 let in član KSKJ. Tukaj zapušta ženo, tri sinove, tri hčere in devet vnukov, v East Palestini, Pa., brata Johna in Vincenta, v Beaver, Fallsu, Pa., sestro Jennie Weder, v starem kraju pa sestro Marijo.—V bolnišnici je po tednih dni trajajoči bolezni umrl George Pirc, star 40 let. Tukaj zapušta mater, tri brate in dve poročeni sestre.—Po dolgi bolezni je v bolnišnici umrla Anna Skufca, rojena Krašovec, stara 57 let, doma iz Vrhničke, v Ameriki od 1909. Pred leti je vodila restavracijo v bivših Sornovih prostorih na 61. cesti in St. Clair. Tukaj zapušta moža, sina, tri hčere, dve sestre in več drugih sorodnikov, v Britski Kolumbiji brata Antona Krašovec, v starem kraju pa brata in dve polsestri.—V Collinwoodu je umrl Mike Kuzmanovič, ki zapušta ženo in sina.—Pod zdravniško oskrbo se nahaja na svojem domu John Jamšek.

Francoska policija
naila zalogo zlata

Inoost, Avstrija, 10. jul.—Več tisoč prstanov z židovskimi imeni in zabojev z zlatimi zobovi, ki so bili iztrgani iz ust židov v nemških koncentracijskih taboriščih, preden so bili umorjeni, je v zalogi 440 funtov zlata, katero je francoska vojaška policija našla v tirolskih hribih. Policija je aretirala nekega Nemca, ki je vozil avtomobil brez dovoljenja. On je trdil, da je našel zaklad na polju v času zrušitve nacistične Nemčije in ga odnesel v hribe. Zlato je bilo skrito pod skalami.

Pšenica, namenjena Avstriji, odpeljana v Italijo

Dunaj, 10. jul.—Uradniki pomožne organizacije Združenih narodov UNRRA so priznali, da so trije parniki, naloženi s pšenico, katere je bila namenjena Avstriji, odrinili proti Italiji. Člani avstrijske vlade so izrazili presenečenje. V Avstriji je živilska kriza in ljudje stradajo.

Načrt glede kontrole cen poražen

Washington, D. C., 10. jul.—Senat je z 49 proti 26 glasovom porazil načrt, da se vzpostavi kontrola cen za meso, perotnino, jajca in mlekarke izdelke. Proti so glasovali republikanci in demokrati iz južnih držav.

Velika letalska nesreča na vzhodu

Holyoke, Mass., 10. jul.—Vojaško transportno letalo B-17 je treščilo ob hrib Tom in se razbilo. V letalu je bilo 24 oseb, ki so izgubile življenje v nesreči.

Bratovščina bo obdržala sklad

Ne bo ga potrošila
za poraz Trumana

Washington, D. C., 10. jul.—A. F. Whitney, predsednik bratovščine železniških spremnikov, je skoro izrekel dobro besedo za predsednika Trumana, s katerim se je zapletel k konflikt, ko je Truman razbil stavko železničarjev. Whitney je pred člani kongresnega odbora za delavske zadeve izjavil, da bratovščina ne bo potrošila iz svojega sklada \$2,500,000 za poraz Trumana, če bo kandidat za predsednika leta 1948.

"Stvari se oblikujejo tako, da ne bo treba trošiti denarja za poraz Trumana," je rekel Whitney. "Truman se bo porazil sam, ker je že nešteto krat pokazal svojo nesposobnost. Organizirani delavci mu obračajo hrbet."

Whitney je v razgovoru s časnikarji dejal, da je federalni zahtevnik John Snyder odgovoren za Trumanovo zablodo. Predsednik ga je poslušal in sprejel navet, naj razbije stavko železničarjev. Takrat je bil Snyder direktor mobilizacijskega urada.

"Kadar smo se sestali s Trumanom, je bil Snyder na njegovi strani," je rekel Whitney. "Predsednik mu je zaupal v vseh oziirih, poslušati pa ni hotel Johna R. Steelmana, svojega svetovalca, ki je skušal izravnati konflikt med bratovščino in železniškimi kompanijami."

Odpor proti socializaciji zdravstva

Zadnevni načrt ne bo
sprejet v kongresu

Washington, D. C., 10. jul.—Trumanova administracija je izgubila upanje, da bo Wagner-Murray-Dingellov zakonski načrt, ki določa socializacijo zdravstva, sprejet v sedanjem zasedanju kongresa. Opozicijo vodi močna grupa senatorjev in kongresnikov in vse kaže, da bo načrt položen na polico.

Senator Pepper, demokrat iz Floride, je predložil drugi načrt. Ta predvideva le zdravniško oskrbo mater in otrok. Načrt je pred senatnim odsekom za delo in vzgojo.

Člani odbora so naznanili, da se bo zaslišanje o načrtu pričelo prihodnji teden. Možnost je, da bo odobren. Glavni vodja opozicije proti socializaciji zdravstva je senator Taft, republikanec iz Ohia. Organizacija ameriških zdravnikov je obsodila načrt.

Predsednik Truman je v svoji poslanici kongresu priporočal sprejetje načrta. On je predlagal tudi gradnjo novih bolnišnic, toda dobil ni odziva.

Senator Shipstead ni dobil nominacije

St. Paul, Minn., 10. jul.—Senator Shipstead se bo moral vrniti v privatno življenje. On je ponovno kandidiral za senatorja pri primarnih volitvah, a je bil poražen. Zmagal je njegov protikandidat, governor Edward J. Thye. Oba sta republikanca. Shipstead je kot senator glasoval proti odobritvi čarterja Združenih narodov in posojilu Veliki Britaniji. Thye je imel oporo pri Haroldu E. Stassen, bivšemu governorju, ki bo morada predsedniški kandidat republikanske stranke.

Velika letalska nesreča na vzhodu

Holyoke, Mass., 10. jul.—Vojaško transportno letalo B-17 je treščilo ob hrib Tom in se razbilo. V letalu je bilo 24 oseb, ki so izgubile življenje v nesreči.

UNRRA USTAVILA POŠILJANJE OPREME KITAJSKI

Narodna vlada uporablja
pomoč kot orožje
proti komunistom

TRUMAN IMENOVAN
POSLANIKA

Washington, D. C., 10. jul.—Pomožna organizacija Združenih narodov UNRRA je suspendirala pošiljanje industrijske in poljedelske opreme Kitajski, zaeno pa je obdolžila kitajsko narodno vlado generalisima Kaiška, da uporablja pomoč kot politično orožje proti kitajskim komunistom.

Zadnevno odredbo je izdal F. H. La Guardia, generalni direktor UNRRA. On je naznanil, da odredba ne velja za pošiljanje živil in drugih potrebščin v kitajske pokrajine, v katerih ljudje stradajo. La Guardia je dejal, da je že 6. junija poslal kablogram Kaišku, da bo pošiljanje industrijske in poljedelske opreme suspendirano, če ne bo reviziral svojega stališča.

Doznavna se, da je Kaišek zahteval odpoklic J. F. Rayja, direktorja UNRRA na Kitajskem, ker je razkril korupcijo pri razpečevanju živil. Živila so dobivali le visoki uradniki Kaiškove vlade in jih potem prodajali na črnih tržiščih za visoke cene.

Člani misije UNRRA na Kitajskem so potrdili obdolžitve o korupciji. Ljudje v sedmih provincah, ki so pod kontrolo komunistov, so dobili samo en odstotek živil, katere je pomožna organizacija poslala Kitajski. V teh provincah biva čez 100,000,000 ljudi.

Istočasno, ko je La Guardia suspendiral pošiljanje opreme Kitajski, je predsednik Truman imenoval novega poslanika. Poizicije je dobil John L. Stuart, presbiterijanski misijonar in vzgojitelj, ki je prebil več let na Kitajskem. On je predsednik univerze v Pekingju.

Stuart je nasledil kot poslanik generala Patricka J. Hurleyja, ki je resigniral v novembru preteklega leta. Takrat je izjavil, da nekateri diplomati in uradniki državnega departamenta sabotirajo njegovo politiko na Kitajskem.

General George C. Marshall, posebni Trumanov odposlanec na Kitajskem, ne bo odpoklican. Bela hiša je naznanila, da bo Marshall nadaljeval prizadevanja za končanje konflikta med narodno vlado in komunisti.

Delavski vodja Hillman umrl

Podlegel je
srčni hibi

Point Lookout, N. Y., 10. jul.—Sidney Hillman, delavski vodja in načelnik odbora za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij, je danes umrl. Dr. John Cahill je izjavil, da je podlegel srčni hibi.

Hillman je bil predsednik oblačilne unije Amalgamated Clothing Workers in podpredsednik CIO. Rojen je bil v Zagari, Litva; v Ameriko je prišel l. 1907 in dobil delo v oblačilni industriji. Takoj se je začel zanimati za delavsko unijako gibanje in delavci so ga smatrali za najboljšega voditelja.

Nekoč je dejal, "da so stavke orožje džungle. Dokler bomo živeli v ekonomski in socialni džungli, so potrebne. Civilizirana metoda je arbitraž, ne stavke." Hillman je bil ob smrti star 59 let.

Patterson pred senatnim odsekom

Protest proti
"zamrznjenju" sklada

Washington, D. C., 10. jul.—Vojni tajnik Patterson je nastopil pred senatnim odsekom, ki vodi preiskavo proti kompanijam v Illinoisu, ki so grmadile ogromne profite v vojnem času. V škandal je zapleten kongresnik May, demokrat iz Kentuckija in načelnik odbora za vojaške zadeve. Patterson je priznal, da se je trikrat odzval pozivu kongresnika Mayja, ko je bil vojni podtajnik. Dejal je, da je to storil v interesu dežele. May je protestiral, ker je armada "zamrznila" sklad \$1,050,000 illinoiskih kompanij.

May je pritiskal na vojni departament za oddajo kontraktov kompanijam v vsoti \$78,000,000. Patterson, ki je kot vojni podtajnik izvajal vojni produkcijski program, je dejal, da se ne spominja, ali se je v uradu kongresnika Mayja sestal z dr. H. M. Garsonom, predsednikom illiskih kompanij.

Člani senatnega odbora so bili presenečeni, ko je Henry M. Paynter, svetovalec vojnega departamenta, razkril, da so ga kompanije najele kot direktorja publicitete in propagande. Obetajo se nadaljnja razkritja o škandalu.

Kritika ameriških aktivnosti

Vodja komunistov
zahteva odpoklic čet

Nanking, Kitajska, 10. jul.—Mao Tsetung, vodja komunistov, je obsodil ameriške aktivnosti na Kitajskem in naglasil, da navzočnost ameriških čet in pomorske sile ograža po mnenju kitajskega ljudstva mir, varnost in svobodo dežele.

Izjava o obsodbi je podal v Jenanu, kjer je glavni stan kitajske komunistične stranke. "Ameriške čete bi morale že zdavne zapustiti Kitajsko," je rekel Tsetung. "Držanje čet je glavni vzrok homatij, ki lahko povzročijo civilno vojno."

Izjava je bila objavljena v momentu, ko so prizadevanja generala Marshalla, posebnega Trumanovega odposlanca, za zblizanje med kitajsko centralno vlado generalisima Kaiška in komunisti dosegla kritično točko. Napetost se je povečala, ko so člani Kaiškove tajne policije napadli komunistične delegate na železniški postaji v Nankingju, ko so izstopili iz vlaka.

Tsetung je dejal, da Amerika pomaga samo Kaiškovi vladi, odkar je Japonska kapitulirala pred zavezniki. Ona zalaga Kaiškovo armado z orožjem, strelivom in drugim vojnim materialom. Ameriški vojaški častniki vežbajo vojaške armade.

Porast števila uslužben- cev v ameriškem poslaništvu

London, 10. jul.—Število uslužbenecv v ameriškem poslaništvu v Londonu se je potrojilo v zadnjih mesecih. To znaša sedaj 747 in med temi je samo 334 ameriških državljanov. Drugi so britski, kanadski in francoski državljani. Ameriški poslanik v Londonu je W. Averell Harriman.

Kavčukarski delavci zastavkali v Kanadi

Toronto, Kanada, 10. jul.—Čez devet tisoč kavčukarskih delavcev je zastavkalo v tem mestu. Vsi so člani unije CIO. Stavka je bila oklicana, ko so se pogajanja s kompanijami glede zvišanja mezd in skrajšanja delovnih ur razbila.

MUČENJE ŽIDOV V TABORIŠČIH V PALESTINI

Kampanja civilne ne-
pokorščine napovedana

ARABSKI ODBOR
PROTESTIRA

London, 10. jul.—Berl Locker, član eksekutivnega odbora svetovne židovske agenture, je dejal, da so židje žrtve pretepanja in mučenja v taboriščih v Palestini, zaeno pa je napovedal, da bodo židje vodili kampanjo civilne nepokorščine proti britskim avtoritetam. Taborišča so v Hajfi, Tel Avivu in drugih palestinskih mestih.

Locker je dejal, da je židovski odbor v Palestini posvaril britske avtoritete, da bo odredil kampanjo civilne nepokorščine, ako ne bodo voditelji židovskih organizacij takoj izpuščeni iz zaporov. Uradniki židovske agenture so izjavili, da so bili vsi moški v židovski naselbini Yaguiji aretirani in odvedeni v jetniško taborišče. Britske čete so požgale več hiš in poškodovale vodovodne naprave in električne centrale.

"Obdolžitve, da je židovska agentura povezana s terorističnimi grupami, so brez podlage," je rekel Locker. "Židje se morajo boriti proti silam, ki jih skušajo uničiti."

Člani britskega parlamenta so poplavljeni s telegrami in pismi od britskih židov, ki protestirajo proti politiki delavske vlade v Palestini. Londonski listi so objavili uvodnike, ki naglašajo resnost situacije v Palestini.

Dr. Cyril Garbett, yorški nadškof, je zagovarjal akcije britske vlade v Palestini. Dejal je, da je proti prihodu židovskih beguncev v Palestino, dokler se red ne vzpostavi v deželi.

"Upanja glede bodočnosti Palestine ne bo, dokler ne bo zatrt terorizem," je rekel nadškof. "Obdolžitve voditeljev židovskih organizacij, da akcije britske vlade so v bistvu napoved vojne židom, so brez podlage."

Jerusalem, Palestina, 10. jul.—Arabski odbor je ponovno poslal protest generalu Alanu Cunninghamu, vrhovnemu britskemu komisarju, proti dotoku židov v Palestino.

Pošiljanje paketov v Avstrijo

Chicago.—Poštni urad je naznanil, da je bilo pošiljanje paketov v Avstrijo obnovljeno 5. julija. Teža ne sme presegati 11 funtov in dolgoter širokost paketov sta omejeni na 72 palcev. Pošiljajo se lahko neuničljiva živila in samo en paket istemu naslovniku na teden. Poštšina za funt je 40 centov, za dva 54, za tri 71, za štiri 85, za pet 99 centov, za šest \$1.13, za sedem \$1.27, za osem \$1.45, za devet \$1.59, za deset \$1.73, za enajst funtov pa \$1.87.

Argentina proslavila svojo neodvisnost

Buenos Aires, Argentina, 10. jul.—Argentina, je večerj proslavljala svojo neodvisnost z vojaškimi paradami. Ob tej priliki je začel izhajati nov list El Lider s podporo generala Juana D. Perona, predsednika argentinske republike.

Člani belgijske vlade resignirali

Bruselj, Belgija, 10. jul.—Člani vlade premierja Ackerja so resignirali po ostri debati v parlamentu o stališču justičnega ministra. Resignacija je sledila, ko je senat izrekel nezaupnico vladi. Trije socialisti so se vzdržali glasovanja.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdravstveno dravno (svetlo Chicago) in Kanado \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincero
\$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosensivo \$9.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2887-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

PISMO IZ PALČJA PRI
SV. PETRU NA KRAŠU

Marina Perry, O. — Prejela sem dolgo pismo od sestrične Franciške Vidrih (poročena Česnik), po domače Šiletova Francka. Pismo je datirano 17. marca 1946 v vasi Palčje in se glasi v izžepku:

Draga sestrična! — Po dolgih letih se Ti oglasim. Najprvo Te prisrčno pozdravljam, kakor tudi Tvojo družino. Predvsem Te prosim, da mi oprostiš, ker Te nadlegujem, mogoče pa boš le rada čitla glas iz tiste zemlje, kjer si se rodila in je bila zaslužena od tujim imperialistov, danes pa je zopet svobodna.

Spominjam se, da si mi pisala pismo, ko sem bila še dekle, a sedaj je poteklo že deset let, odkar sem poročena. Imam dva otroka in tudi moža, ki je srečno prestopil to grozno vojno.

Vojna je požrla na tisoče in tisoče naših najboljših sinov in hčera, tako da imamo danes med seboj veliko številno vdov in vojnih sirot. Od leta 1941 do 1945 je izgubilo življenja v Jugoslaviji skoraj dva milijona prebivalcev. Koliko življenj je končalo po nemških in italijanskih koncentracijskih taboriščih, koliko jih je padlo na bojiščih, koliko jih je bilo postreljenih in poklanih, koliko zmetanih v ogenj, ko so bili še živi! Skoraj lahko rečem, da je naša zemlja eno samo veliko pokopališče in cele pokrajine so brez hiš, posebno v stari Jugoslaviji. Ljudi so morili na levo in desno, starčke in otroke, tako da še vedno izkopavajo iz razvalin ogorele kosti svojih dragih. Kdor je pobegnil v gozd, si je rešil življenje, kdor ne, so ga umorili. Vskan odkrivajo množične grobove, v katerih je zakopanih več trupel skupaj, v nekaterih po sto ali celo več.

Take grobove so delali največ iz civilnega prebivalstva. Pobrali so ljudi po vaseh in jih odpeljali na morišče. Kogar so odpeljali Nemci ali belogardisti, je bila njegova usoda zapечатena, izginil je brez sledu, ali pa so ga pozneje našli v kakšnem grmovju zaklanega ali ustreljenega. Ni še dolgo od tega, ko so našli množični grob v Ilirski Bistrici, v katerem je bilo zakopanih 100 žrtev, sami civilisti, prebivalci iz tujaknjih vasi. Zdravniki so konstatirali, da so bile žrtve najprej mučene, potem pa žive zakopane. Med njimi so bile tudi tri noseče matere, nekaj starčkov in deklet. Velika tragedija, njih svojci so jih pa čakali, da se povrnejo domov iz nemškega ujetništva.

Grozote, ki smo jih prenašali pod okupacijo, je nemogoče popisati. Borili smo se na življenje in smrt. Gorja niso bili križi samo Nemci in Italijani, ampak še v večji meri njihovi hlapci, domači izdajalci. To so tisti Slovenci, ki so se udeležili tujim imperialistom. Ti prokleti na vse večne čase so morili svoj lastni narod za akromno plačo. Med izdajalci pa so bili tudi slovenski duhovniki, kateri pa so po osebooditvi pobegnili v zločinsko Italijo, kajti boje se za službenega plačila. Njihov pozdrav ni bil "Hvaljen bodi Jezus Kristus," temveč "V imenu Kristusa, ran, naj pade partizan!" S tem pozdravom so pozdravljali tudi grešnike pri spovedi. Če je padel v boju kateri izmed belogardistov, je šlo na njegov pogreb tudi deset, petnajst duhovnikov v belih srajcah, kadar pa je padel partizan, ni smel priti zraven njega nihče, niti njegova mati. Po cele dneve so ležali mrtvi partizani, a ni smel nihče do njih. Pokopali so jih ponoči, ko so spali vsi duhovniki in drugi sovražniki slovenskega naroda. Četudi je padel partizan v vasi, ga niso smeli pokopati na pokopališču, temveč zunaj na gmajni kot živino.

Pojasnila bi Ti rada tudi glede vere. Tu prejemamo pisma iz Amerike, v katerih je rečeno, da ste slišali, da sedanja vlada preganja vero. To ni resnica! Vera je nedotakljiva, preganja ni pa so tisti, ki so morili v imenu vere in Boga, med njimi mnogo duhovnikov, ki pa so po večini v Italiji, od kjer širijo laži o novi Jugoslaviji, da bi s tem zakrili svoje grde zločine. Tisti duhovniki, ki so ostali doma, so resnično dobri in bogoboječi. Povedati Ti moram, da imamo sv. maše prav tako kot poprej. Država je tudi določila šest milijonov dinarjev za popravilo cerkva.

— Ali Ti je znano, kdo je rušil cerkve? Rušili so jih sami duhovniki. Veš kaj so imeli v cerkvah? Hleve za konje, orožarne, bunkerje, magazine, vojaško opremo itd. Kadar so imeli belogardisti bitke s partizani, so se usidrali v cerkvi in brez ovir streljali iz zvonikov. Partizani niso streljali na cerkve, razen v skrajni sili. Vse streljanje iz cerkve so vodili sami duhovniki. Tudi to morda ne boš verjela, namreč, da so duhovniki ukazali ljudem zapreti v cerkev, nakar so bili poklani, tako da je tekla kri ven pri cerkvenih vratih. To se je zgodilo v Črni gori in na Hrvaškem. Vsi Slovenci v Ameriki naj vedo, da naša država ne preganja vere, ampak le tiste, ki so morili svoj narod.

Da, draga moja sestrična, borili smo se na življenje in smrt in prestali veliko grozot v zadnjih štirih letih. Sedaj pa je naše življenje res podobno življenju. Seve, manjka še vsega, kajti narod je bil ves iztropan in je še sedaj izčrpan. Posebno manjka obutve in obleke. Iz Amerike nam pošiljate veliko ter nam vse prav pride.

Kakor vam je znano, nas hočejo sovražniki zopet zaslužiti, vzile temu, da je naša Primorska 46.000 življenj za osvoboditev. Toda naši sovražniki se naj zapomnijo, da naš narod ni več tako strahopeten kot je bil nekdanj. Prerodila ga je vojna in strahote, ki jih je prežal. Borili smo se z golimi rokami, toliko bolj se bomo z orožjem, ki ga imamo sedaj, seve, če bo treba. Mnogokrat sem šla skozi sovražni ogenj, pa če bo treba, bom šla ponovno. Pest našega naroda je trda kot jeklo! Naše žene in dekleta so se borile z moškimi rama ob rami, nosili so strojnice na bojnih poljanah, umirale v zaporih in taboriščih. Našo vojsko smo sami podpirali s hrano, obutvijo in obleko. Vse to smo z veseljem vršili in s potrpljenjem vse prenašali, sedaj pa hočemo uživati sadove našega dela in trpljenja. Borili smo se za Tita in s Titom hočemo živeti. Mi nočemo tuje zemlje, a tudi svoje ne damo nikomur!

Sedaj pa zaključujem in vse skupaj prav lepo pozdravljam. Moj naslov je: Francka Česnik, Palčje št. 53, Sv. Peter na Krašu, Trst, Slovensko Primorje.

Tako piše moja sestrična. Slovenski narod je grozno trpel, sovržnik ga je mučil, izropal in požgal domove, zato je potrebno, da tem našim junakim bratom in sstram vsi pomagamo po svojih močeh.

Johana Dolence.

IZLET KROŽKA 40
SNPJ K JEZERU

Gowanda, N. Y. — Na naši zadnji seji mladinskega krožka št. 40 SNPJ smo sklenili, da naredimo izlet k jezeru. Izlet se bo vršil 14. julija. Skupaj se bomo zbrali že ob desetih dopoldne, tako da bomo lahko ob sedmih zvečer doma.

Na izletu bomo servirali hrenovke, mehko pijačo itd. Torej vsi člani in članice krožka 40 SNPJ se naj pripravijo za veselje dan! (Dospelo prepozno za objavo za sredo. — Ured.)

Dolores Borsaki, predsednica.

POIZVEDUJE ZA BRATOM

Metlika, Slovenija. — Podpisani Savorn Ferdinand, stanujoč v Metliki, št. 256, Slovenija, želim dobiti informacije o mojem bratu Josephu Savornu (Schaworn), rojen 1. 1864 v Metliki.

V Ameriko je odpotoval 1. 1902 in je bil neoznjen, kakor mi je pisal pred vojno. Bival je okrog 30 let v Akronu, O., na 400 Sherman st. Brat mi je pisal pred osmimi leti, da je zavarovan pri neki ameriški zavarovalni družbi (ime in naslov mi ni znan) in da bom dobil po njegovi smrti \$1000, sestra Franciška Prus, roj. Savorn, pa \$2000. Sestra stanuje tudi v Metliki, hišna številka 135.

Pred šestimi leti mi je brat tudi pisal, da ima nekaj delnic, ki so vredne okrog \$2000, ter stavbene parcele, nekaj tisoč dolarjev pa naloženih v neki banki. Zadnjič mi je pisal nekaj mesecev pred vojno, potem pa se ni več oglasil. Njemu sem pisal skozi Rdeči križ meseca avgusta lanskega leta, a dobil sem pismo nazaj s pripombo, da ga ni na naslovu. Ker bi bil sedaj že okrog 80 let star, domnevam, da je umrl.

Če bi kdo vedel, kaj se je zgodilo z mojim bratom, mi naj sporoči, da bom ukrenil vse potrebno, da dobiva s sestro vse, kar nama pripada, ki sva prava dediča. Ako bo potrebno, bom lahko sestro zastopal jaz.

Ferdinand Savorn.

TUDI DUHOVNIKI SO
SE BORILI

Sheboygan, Wis. — To pismo naj služi v odgovor vsem tistim, kateri še danes ne vedo, ali pa nočejo vedeti, kdo je pravi osvoboditelj slovenske zemlje. Še posebno pa naj služi v odgovor tistim, kateri se držejo v božjem hramu onečasti poštono ime slovenskih žena in deklet, ki so se borile proti sovražniku s puško v rokah in žrtvovala za svobodo in pravico slovenskega naroda najdražja bitja, svoje sinove in hčere.

Kdo se je v resnici boril za Boga, vero in domovino, vam jasno pove preprosti, a verni kmečki sin Stanko Sluga, doma od Device Marije v Polju pri Ljubljani. Njegovo pismo se glasi:

Draga teta! — Predno Ti pišem kaj več, vas vse najlepše pozdravljam, posebno pa Tebe, ker si se na nas spomnila, ko smo v največji bedi. Sam Bog Te je dal, da si se spomnila na nas, ki živimo na domači grudi. Tvoje pismo sem prejel 14. marca, za katero se Ti najlepše zahvaljujem z ženo in otroci. Zelo nas veseli, ker si poslala paket, posebno pa ženo, da bo vsaj enkrat dobro oblečena. Paketa še do sedaj nismo prejeli.

Tudi jaz sem Ti pisal več pism in-upam, da si vse prejela. Pišem mi radi mame in tete Mike. Mama je še prilično zdrava, le vojna jo je zdelala in je tudi že precej stara. Sedaj je zopet v svoji hiši, ker smo jo za silo popravili. Jaz pa še vedno stanujem v D. M. v Polju. Teta Micka pa je umrla med vojno. Veliko se je spremenilo pri nas med to vojno in se lahko šteje

srečen tisti, ki je ostal. Le pomisli, ubogi slovenski narod so pobijali Italijani, Nemci, četniki in slovenski domači izdajalci. Oni so govorili, da so se borili za vero in Boga, toda kdor se bori za Boga, se ne bi smel norčevati iz cerkve in delati klavnice iz njih, kakor so to delali naši izdajalci.

Pri sv. Urhu nad Dobrunjami so v cerkvi naredili klavnico, pa ne za živino, ampak za ljudi. Še danes lahko vidiš v cerkvi sledovi krvi, v meznariji pa kaveljne, na katere so obešali žrtve. Na lipi pri cerkvi vidiš stotine lukenj od krogel, kjer so streljali nedolžne ljudi. Samo pri sv. Urhu je bilo ubitih 1500 naših najboljših ljudi. Naj je bila ženska ali moški, otrok ali starček, to jim je bilo vseeno! Kdor ni bil za njih, ta je izginil pri sv. Urhu.

Sveti Urh bo sedaj božja pot na čast zavednim in poštenim slovenskim borecem, ki so dali svoja življenja na altar domovine in za rešničnega Boga. Tja bomo romali in se s solzami v očeh spominjali mater, očetov, bratov in sester, katerih kosti počivajo tam, izdajalce pa čaka smrt in večno zaničevanje. Da, draga teta, taki so bili oni prokleti, kateri so napravili veliko gorja slovenskemu narodu. Koliko ljudi so pobili v Pisanci in Rakiyah in jih pometali v Savo, pa še ne vemo točno, toda računamo okrog 500.

Pri partizanih je bila vera in cerkev vedno dobra prijateljica. Kdor bi se pri nas norčeval iz vere ali Boga, ta bi bil najhujše kaznovan. Naš poveljnik je vedno rekel: "Fantje, borimo se za pošteni slovenski narod in tudi za cerkev in Boga."

V vsej Sloveniji ni bilo za časa okupacije nikjer polnočnice, pri partizanih pa smo jo imeli. Tri dni in tri noči smo se borili, da smo preprečili belogardiste iz cerkve na Mirni pri Mokronogu, nakar smo imeli polnočnico, katero je opravil bivši kaplan Jaka Široj iz Polja. On sedaj tam župnikuje.

Draga teta, v naših vrstah so se borili tudi duhovniki, toda ne s puško, temveč s križem v roki in očetovsko tolažbo do borecev, ki so se borili na življenje in smrt v štiriletni borbi s fašizmom. Nikdar ni nobeden naših borecev jokal, če je bil težko ranjen, prav tako ni kletel Boga ne cerkve, ampak le stiskal zobe, medtem pa ga je duhovnik tolažil in mu lajšal zadnje ure njegovega življenja.

Sedaj je pri nas tudi cerkev svobodna, samo da je ločena od države. Kar pa se tiče komunizma, Ti povem pa sledeče: Če ne bi bilo komunistov v Sloveniji, ne bi bilo danes slovenskega naroda niti toliko, da bi lahko zapeli "Slovenec sem", to se pravi, da ne bi nikogar izmed nas nosila več slovenska zemlja.

Kakor hitro bom prejel Tvoj paket, Ti bom sporočil, do tedaj pa bodi Ti in Tvoja družina prav lepo pozdravljena! Slavko Sluga, žena in otroci. P. S. Pakete smo danes prejeli v redu. Najlepša hvala in Bog Ti povrni!

M. Skrinar.

SANJAVA DOMIŠLJAVO
NI DEJSTVO

Canton, O. — Ni resnica, niso dopisniki Prosvete, ki želijo simpatije do slovenskih rodov, lojalni ameriški državni, ali pa da mislijo, da je bo v Rusiji kot v Ameriki!

Narodi v Evropi so se ne odločili za novi red, toda vse že, da je mnogo boljši kot s gniloba. Slovanski narodi im pod novimi režimi lepo podobenost. Ni poštono obla kakšnega dopisnika, ker se v svoji najboljši veri, izra simpatije do nekaj novega, se je izkazalo za boljše od rega.

Pred 34 leti sem stanoval nekem Slovincu v Cleveland. Neke nedelje ob šestih zjut me je zbral iz postelje ter povedal, da moram nesti do v škrinjico sv. Vida. Ugovar sem mu, in dejal, da plaču hrano in stanovanje, zato ne voljujem nikomur, da bi se kal v mojo osebno svobodo. To je bilo: šel sem stran in držal osebno svobodo, ki mi garantira naša ustava.

Da nimajo v Evropi danes kar imamo mi v Ameriki, krivda današnjih režimov. bena narava ali pa kapital na sila ne more preko noči praviti iz slovenskih držav e Amerike. In nobena teh žav, izvezmi Rusije, pa na ji vladal kdor koli, ne more kdar doseči Amerike, ker prerrevne in premajhne.

F. Barbič ponuja ameri dobrine vsem onim, ki se up javno izraziti svoje mnenj novih režimih v slovenskih žavah, ter jih zaeno pošlje Rusijo. Kot svobodnem amer državljan si jemljem prav kritizirati vse ono, kar je k ke vredno, zaeno pa pohv vse ono, ki se je izkazalo, d hvalevredno.

Kadar nekdo ponuja ne drugemu, do česar ima iste vice kot prvi, potem je id bolnik!

Michael Cho

ISČE SESTRO

Chicago, Ill. — Tajništvo P. J. je prejelo pismo od Jo Čadeža iz Kranja, v kater prosi, da mu bi pomagalo n njegovo sestro. Pismo se gl

"Podpisani prosim za izsk tev moje sestre Ivanke, roj. dež, poročena Ressig, stara let, stanujoča v New York. Njeno ameriško ime je Luc Ressig. Njen mož je Luc Ressig iz Trsta. Uslužben je kot hotelski kuhar v New Yorku. Imata hčer z imenom El nora, ki mora biti sedaj stara let.

V času vojne je bilo pri vse uničeno, tako tudi stari več in ostal sem sam od družine. Tudi očetov brat Fr Čadež je nekje v Zdrženih žavah že 50 let. Pred vojno bil še živ. Sedaj je okrog 70 star. Naša družina je iz Sko Loke na Gorenjskem. Ostal e popolnoma sam v razbiti do vini, zato bi bil zelo srečen, dobiel čez vse vsaj z enim bitj mojeg rodu, ki se nahaja v meriki. Moj naslov je: Jo Čadež, cesta na Rupe št. 1, Kranj, Jugoslavija."

V BLAG SPOMIN

Latrobe, Pa. — Leto dni že minilo, odkar se je poslovil nas za vedno ljubljeni mož oče Joseph Skoda. V naših se še vedno živim in boš do kd dni, dokler ne pridemo tudi za Teboj.

Družina Skoda

NAROCNIKOM

Datum v oklepaju, na pri (Julij 31. 1946), poleg va imena na naslovu pomeni, vam je s tem datumom pot naročnina. Ponovite jo pr časno, da se vam list ne u

Filipinska nominalna neodvisnost

Zadnji teden, 4. julija, je svet postal bogatejši za novo republiko. V mislih imamo novo Filipinsko republiko. Tako je 4. julij tudi za Filipince postal praznik neodvisnosti — točno 170 let potem, ko so očete Združenih držav severne Amerike proklamirali to deželo za republiko, kar je bilo za tisto dobo tako nekaj radikalnega in velikega kot je bila nekaj let pozneje francoska revolucija za fevdalno Evropo ali pa velika ruska revolucija v naši dobi.

V svetu kolonialnih ali podložnih narodov je tudi proklamiranje Filipinske republike velik dogodek. Nobenega dvoma ni, da posebno azijski in malonezijski narodi smatrajo ta korak za izredno važen dogodek, kajti jim daje novega poguma v njihovem boju za narodno neodvisnost. Oči se upirajo v smeri Filipinov posebno Malonezom v holandski Vzhodni Indiji in Burmancem, ki se skušajo otrestiti svojih holandskih in angleških imperialističnih gospodarjev.

Ko je Amerika leta 1898 grdo potegnila Filipince in si podvrgla njih otoke potem, ko so proklamirali svojo neodvisnost od Španije, je bil njen vladajoči razred in torej tudi ameriška vlada v svojem prvem imperialističnem poletu. Ampak v Ameriki je nastalo toliko kritike proti tistemu "doublecrossanju" Filipincev in proti imperialističnemu zaletu, da je bila vlada prisiljena objubiti Filipincem neodvisnost. Tista objuba je bila sicer zelo elastična, nič definitivnega, vendar pa je tista deklaracija začrtala smer Amerike napram Filipincem. Vzelo je tri leta, predno so slednji odložili orožje in se podali ameriškim okupacijskim četam. Vzelo je tudi približno 30 let, predno je kongres dal prvotni deklaraciji o filipinski neodvisnosti definitivno značaj. To je kongres storil leta 1934 z resolucijo, s katero je določil, da Filipini postanejo neodvisni leta 1946.

Svoj imperialistični mašč je Amerika oprala s tem, da Filipincev ni zaslužila kot so to delali evropski imperialisti z osvojenjem kolonialnih narodov, marveč jih je pričela več ali manj vezbati za samovlado. To vezbanje ali usposabljanje je bilo v tem, da jim je dajala vedno več benede v vladi. Pričela je graditi šole in vezbati domače učitelje in vladno uradništvo. Storila je tudi veliko na polju higijene in sanitacije, to posebno v zadnjih 20 letih.

Na teh področjih je bila ameriška politika na Filipinih liberalna, in to posebno v primeri s politiko evropskega imperializma, ki je kolonialne narode namenoma držal v temi in veliki ignoranci, da jih je lažje izkoriščal kot popolnoma brezpravne mase.

Povsem drugačna povest pa je, kar se tiče ameriških aktivnosti in politike na gospodarskem polju. Ta politika je bila tudi na Filipinih striktno kapitalistična — sicer bi bilo nalvno pričakovati, da bi bila drugačna. S to politiko je Amerika razvijala domač in svoj kapitalizem in splot podvrgla vso ekonomijo interesom ameriškega kapitala. Svobodno se je seveda razvijal tudi domač in japonski kapitalizem, toda le v mejah, katere so začrtali ameriški interesi.

Tako so Filipini postali gospodarska vazalka Amerike, predvsem baza za zalaganje Amerike z raznimi surovinami — konopljami za vrvi, predvsem za pomorske, sladkorjem, kokosovim oljem in podobno. Tovarniška industrija se tam ni razvila in tako ni na Filipinih industrijskega delavstva ali delavskega gibanja. Je pa tam velik kmetijski proletarijat, ki je prav tako izkoriščen in na splošno brezpraven kot je na ameriškem jugu ali v kolonialnih deželah.

Splot je zelo dvomljivo, da so mase Filipincev materialno ali socialno kaj pridobile pod ameriškim režimom. Srednji razred — da, prav tako filipinski fevdalci, ki se čisto nič ne ločijo od drugih fevdalcev in domačine izkoriščajo do kosti, prav toliko kot ameriški ali japonski kapital. Slednji je bil sicer šibek, vendar pa je pred vojno začel konkurirati z domačim in ameriškim kapitalom.

In kljub temu, da je zelo dvomljivo, koliko so si preproste mase Filipincev izboljšale svoj položaj pod ameriško oblastjo, so bili zadnja leta vendar preprosti in brezpravni filipinski kmetje, ozioroma bajtariji in kuliji oni, ki so organizirali svoje gerilske čete in se borili proti hordam japonskega imperializma na strani Amerike. V teh slojih je Amerika dobila največ prijateljev in zaveznikov, manj pa med srednjim razredom ali domačimi fevdalci. Ti so bili večinoma ali "nevtralni", ali pa so kolaborirali z Japonci. Med slednjimi je bil tudi sedanji predsednik Manuel Roxas (Rohas), kateremu pa sta McArthur in ameriška vlada kljub temu odpustila ta greh in ga postavila za načelnika vlade po smrti prvega predsednika, ki je umrl med vojno. Rohasov glavni politični nasprotnik, ki se je boril proti okupatorju, je namreč pokazal preveč — radikalizma ...!

Filipinci so torej dobili politično neodvisnost, ki pa je bolj nominalna kot resnična. Zadnje dni pred podelitvijo neodvisnosti je kongres sprejel zakon, s katerim je na vsej črti začrti ameriški kapitalizem na Filipinih. Ta zakon v glavnem določa, da mora ameriški kapital tudi v bodoče uživati iste pravice kot jih je imel do zdaj. Z drugim zakonom pa je poskrbel, da nihče od malih ljudi ne bo dobil nobene vojne odškodnine. V ta namen je kongres določil 650 milijonov dolarjev podpore Filipinski republiki — približno polovico manj kot znaša škoda, toda od te odškodnine so izključeni vsi, ki imajo manj škode kot \$500 — torej mali ljudje.

Zadnje dni pa čitamo, da na Filipinih še vedno divja civilna vojna. Ta vojna je namreč med fevdalnimi veleposestniki, domačimi in ameriški, ki imajo na svoji strani vlado, in še precej veliko skupino kmetijskih upornikov, ki zahtevajo agrarno reformo kot pogoj za odložitve orožja. V tem boju je zadnji pondeljek

Trije izmed voditeljev Svetovne delavske federacije, ki so se udeležili seje njene eksekutive. Od leve na desno so podpredsednik: R. J. Thomas od avtne unije CIO, M. Tarasov, zastopnik sovjetskih uni, in James Carey, tajnik CIO.

MRTVA SRCA

Povest
SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

"Nikar me ne jezi, Nande," se oglasi zopet, "nikar me ne jezi! Ti misliš, da jaz ničesar ne vem! Ali jaz vem vse, prav vse! Včeraj si zakvartal pet goldinarjev in s točkami se pečaš, kakor bi se to brez denarja dobivalo. A denar je prva stvar na svetu, to si vbi v glavo, da boš vedel enkrat za vselej!"

Ko sin (ki je predobro poznal varčno in kočljivo naravo svojega očeta), ničesar ne odgovori, ponavlja še enkrat: "Ti meni, da ničesar ne vem! Pa se boš prepiral, da vem vse! Če me boš dalje tako srdil, ti bom napravil nekaj, da ti bodo na glavi vstajali lasje, ki jih mažeš, kakor smo mazali nekadaš os pri vozu!"

"Da v svoji govorici ne morete nikdar zatajiti nekdanjega voznika!" se oglasi sin zbadljivo.

Lavrencij Sodar je bil namreč v mladih svojih letih voznik ter si je potem s krvavo skopnostjo pridobil in pripojil veliko imovino. Sedaj, v starih letih se ni rad spominjal nekdanjega svojega posla. Samo, kadar se je v jezi spozabil, mu je ušla beseda, ki je pričala o njegovih preteklostih. Sinova opazka ga je torej še bolj razburila: "Kaj, ti se sramuješ svojega očeta? Lahko se smeješ, ker se oblačiš v boljše od cesarskega sina! A nikdar ti ni bilo skrbeti ne za obleko, ne za jed in ne za druge reči! Ali oče tvoj, otroče! (Tu mu je bil glas mehak, kakor bi se mu hotelo jokati!) ... oče tvoj je moral stradati in preganjati ubožstvo, spati na slami in piti vodo! Ti pa si ležal takoj na mehkih blazinah in drugega dela nisi imel na tem božjem svetu, nego da si usta premikaval, ko si jedel! Tako je in bosta! Sedaj mi pa očita moje voznikstvo! Lepa je ta!"

"Ata," ga tolaži sin ponižno, "saj veste, da nisem mislil tako."

Ali stari se ne da utolažiti. "Nekaj ti bom napravil, Nande, da se ti bodo kletnili lasje! Če umrjem, ti zapustim revno pest tisočakov in ne vinarja več! Videl boš, da bo tako. Vse drugo pa dobe tuji ljudje in bosta!"

"Molčite vendar, ata, saj nisva sama!" zdihne notar.

"Bom molčal, če govoriti ne smem!" odgovori oni ostro; "dandanes očetje tako nič več govoriti ne smejo."

Nekaj časa molčita. Stari brenči tja predse. Končno se mu kri umiri in sin se mu prične smiliti; delal mu je krivico, razsrdil se je samo nad Ernestom! Notar je pa tudi vedel, kako se mu je vesti proti svojemu očetu. Delal se je torej, kakor bi bil silno užaljen. Sede na plot tik starega, se ozre enkrat in dvakrat proti nebu, zdihne sedaj in sedaj in tuga se mu razlije po vsem obrazu. Očetu se topi srce: saj je bil to edini otrok, in—hiša je imela denar.

"Nande," vpraša rahlo, "Nande, ali si jezen?"

"Kako bi ne bil, če vedno ravnam z menoj, kakor tedaj, ko sem še po šolskih klopetih trgal obleko!"

Zdihne ter pogleda proti nebu.

"Staremu človeku se ne sme vse v zlo šteti," odgovori oče, "vidiš, jaz te imam veliko rajši kot ti mene."

Pravil mu je na dolgo in široko o gorki svoji ljubezni, koliko mu hoče zapustiti po smrti in

kako da se le zanj—za svojega edinega sina—trudi in muči. Sin takoj porabi mehko to priliko.

"Ata," pravi ponižno, "že dolgo časa imam željo z vami o neki važni stvari izpregovoriti!"

V hipu se prične stari bat, da bi mu sin ne iztisnil kaj denarja, kakor se je pri takih domačih prepirih rado dogajalo.

"Po moji smrti," izpregovori hitro, "dobiš tako vse! Ali v življenju, Nande, moraš biti varčen, ne smeš zapravljati! Naj zapravljajo drugi, ki bodo na stare dni še beračili!"

Notar se ni dal odstraniti od naskoka: "Prav važna stvar je!"

"Moj Bog!" zaihti stari ter vidno obledi.

"Pa vsaj nimaš dolgove?"

"Ne, nekaj bolj važnega je!"

"Povej že vendar!"

"Oženil bi se rad!"

"Oženil!"

In skrbnemu očetu se olajša srce. "Čemu ne, če imaš dobro nevesto! Si že kaj izbral?"

"Sem!! Upam, da tudi vam po godu. Dobre hiše je hči!"

"Prav tako! Dobre hiše, ta je prva in bosta!"

"Morda ste že sami uganili?"

"Ne, ne, le govorite!"

"Meto z Nižave si mislim!"

"K-a-j, Meto z Nižave, haha!" Stari se spusti s plotu na tla. "Kaj praviš? Meto z Nižave? Hči Ernesta Malca?"

"Ravno tisto! Menim, da mi ne bo treba brez uspeha vprašati!"

Staremu je izginila poprejšnja rahlost z lica in prikazale so se prvotne, vsakdanje, trde in neusmiljene črte.

"Glejte no," pravi ironično, "in jaz o tem ničesar slutim!"

"Take stvari se ne razobešajo po cerkvenih stolpih."

"Meto!! 'A si že govoril z dekletom? ... Nekako čuden, skoraj sovražni pogled šine proti sinu."

"Ne še. Upam pa, da me ljubi."

"Ker te dobro poznam, ti tega ne verujem. Torej je še nisi vprašal?"

"Ne še."

"Prav tako, a dostavljam še, da je nikdar vprašal ne boš!"

Zadnje besede je govoril v ardu.

"Ata!"

"Nič ata! Če nimaš možgan v glavi, ti moram svoje posoditi. Meto iz Nižave!! Iz te moke, ljubi Nande moj, ne bo kruha! Prvič za tegadelj ne, ker nikdar ne dovolim, drugič pa za tegadelj, ker nikoli dovolil ne bom!"

"Ata," vzklikne notar kipeče, "ne teptajte mi are!"

"Ej, to je prazna beseda! Ti boš nesrečen! Ti, ki ti je vsaka točaja, če nosi zaručene lase, ideal, ali kako že pravite učeni ljudje. To pravi drugim, a ne staremu, rodnemu očetu!! Meniš pač, da boš sedel k polni skledi! Pa je že vse izpraznjeno, sinko! Ernest je berač, kakor sem ti že pravil in na Nižavi ni njegova opeka, ki s strehe pada!"

"Vi se šalite, ata!"

(Dalje prihodnjik)

je; tajnik v gimnaziji me je zaprosil, če bo smel hoditi poslušat pouk v razred, rad bi namreč nadaljeval univerzitetni študij v Jugoslaviji.

Slo je bliskovito kot v filmu: pripovedovanju in izpraševanju ne konca ne kraja.

"Kako dela mladina pri vas, kakšne so vaše šole, kako napreduje vaša obnova?"

In že sem jim moral razkladati o delu jugoslovanske mladine, o udarnikih, o tekmovalstvu, o čiščenju ljubljanskega učiteljskega fakističnih elementov, o naporu jugoslovanskih delavcev za obnovo, o težavah, žrtvah, o nadurah, ki jih delajo za državo, za Komunistično partijo.

(Prav ko to pišem, gredo manifestanti po mestu. Danes je kongres antifakističnih žena. Čujejo se vzkliki: Enver, Tito, Stalin!)

Naš razgovor je prekinil mlad bosopetnež, belozob in živook, raznašalec časopisov. Prinesel je nove časopise, med njimi glasilo albanske mladine "Rinia" (Mladina).

"Glejte, tudi mi se borimo v naših šolah proti fakističnim elementom," so mi pokazali uvodni članek. Pisal je o demonstracijah dijakov v Gjinokastru, ki so jih priredili nedavno proti profesorji filozofije, ki je pri pouku trdil, da je bil pater Harapi (vodja albanske reakcije, pod Nemci eden izmed namestnikov, najhujši kolaboracionist, ki je bil nedavno od ljudskega sodišča obsojen na smrt) velik učenjak in velik patriot. Dijaki v članku zahtevajo odstranitev takih profesorjev.

(Naslednji dan sem ga videl v konferenčni sobi, bil je precej poparjen. Zvedel sem, da je študiral 12 let v Italiji, najprej bogoslovje, potem je pa predsedal na filozofiji. Nekaj dni po objavi članka "Rinia" je bil odstavil.)

Kolporter z žarečimi očmi nekaj pripoveduje in vsi se smejejo. Zapima me, kaj je povedal. Pa mi razložijo, da je fant nesel časopis profesorju na dom, češ, kupite časopis, o vas piše.

Prvi kontakt z mladino in Gjinokastrom je bil vzpostavljen. Prepričal sem se, da je točno, kar so mi pripovedovali v Tirani: pogoji za življenje neugodni, a ljudje in mladina odlični.

Tisto o pogojih sem se prepričal takoj drugo jutro po prvi noči, ki sem jo prespal v najbližjem hotelu, kjer soba ne premore niti mize (pišem na koleh).

Sicer pa je problem zame ugodno rešila spet—mladina. Ko sem prišel v šolo, so me obsuli tako rekoč "stari" znanci, me predstavili še novim in me vprašali, če imam sobo.

"Poiskali vam bomo lepo sobo, ne bojte se."

S profesorji sem se seznanil malo pozneje kot z dijaki in tudi malo—drugace. Takoj sem občutil, kje je govorilo srce, kje pa bonton. Vsi, razen treh, starih so "profesorji," kakršni se najdejo tudi pri nas. Niso se vključili v nove razmere, so pasivni, nekateri celo neprikrito reakcionarni in zato jugoslovanski tovariši ni bil sprejet s takim entuzijazmom kot pri mladini.

Direktor je mlad, agil, predan frontali, poslanec za ljudsko skupščino. Ena izmed dveh tovarišic je bila vso dobo aktivistka in je živela v Gjinokastru kot ilegalka. Zdej je predsed-

Predsednikov tajnik Charles Ross pregleduje celo kopico telegramov, ki jih je prejel Truman po svojem vstopu v izbranih zakonah za podaljšanje OPA. Tudi vsi "ljudaki" zastopniki v kongresu so bili poplavljeni z zahtevami za obnovo OPA.

nica mestne organizacije antifakističnih žena.

Drugi dan sem pričel s poukom. Ravnatelj me je peljal v sedmo, me po albansko predstavil in—prepuštil razredu.

Razred je izredno majhen. Šteje 12 učencev, med njimi dve dekleti. (Nižji razredi so večji, do 50 učencev.) Tudi soba je izredno majhna, čisto drugačna kot običajne solške sobe: brez odra, brez mize, z majhno tablo in brez peči. Namesto peči je postavljena na majhnem prostoru pred tablo večja posoda z žerjavico, ki naj bi ogrevala sobo. Nenavajen tako majhnega prostora, sem med poukom karkrat skoraj stopil v žerjavico in je malo manjkalo, da nisem prevrnil posode z žerjavico vred.

Pouk sam si je lahko zamisliti. Najprej smo začeli s črkami, ki jih v svoji abecedi ne poznajo, vadili smo izgovarjajo glasov in posameznih besed.

Malokateri profesor mora svoje učence krotiti, ker hočejo preveč. Jaz bom moral svoje, ker hočejo vse naenkrat. Vse do mojega prihoda je bil v vseh razredih obvezen pouk italijanskega jezika (dve leti po osvoboditvi). Konec italijanske so dijaki takoj ovekovečili v karikaturi na stencasu (vsak razred posebej in vsa šola skupaj) imajo zelo dobro urejene stencase.

Karikatura predstavlja pogreb, na krsti pa je z velikimi črkami napisano: ITALISHT (itališt).

Tako je bil sprejet jugoslovanski profesor v starem, zapuščenem revnem albanskem mestu. Ves entuzijazem, ki ga je pokazala mladina in ostali, mi daje slutiti, kako gleda mladina in vse napredne demokratične sile albanskega naroda na mojo domovino. Ko so me sprejemali in pozdravljali, so sprejemali in pozdravljali po meni novo Jugoslavijo. Ko sem si hotel predstaviti in občutiti zanos in navdušenje mladine, sem si zamisljal, kako bi mi, dijaki v Jugoslaviji, pred leti sprejeli in pozdravili profesorja iz Sovjet-

ske zveze. Kar je nam bila takrat in je še danes Sovjetska zveza, to je danes Albanija, albanski mladini, albanskemu ljudstvu Jugoslavija: vzor novega življenja, garancija lastne lepše bodočnosti, simbol pravice in svobode.

To sem občutil, ko sem vstopil v to daljno albansko mesto in to čutil prav ta trenutek, ko z ulice še vedno odmevali vzkliki: Enver—Tito—

Varujmo gozdove in pogozdimo goličave

Prevalje.—Nedavno je v velikih plamenih zagorel gozd v smeri proti Javorju. Ogenj je zanel iz nepredvidnosti kmet, ki je kurlil na polju. Ko so prišli gasilci na mesto, je bil požar že zelo razširjen. Zato je bilo treba posekati precej smrek, izkopati jarke ter jih nato zasuti. Gasilec je prišla na pomoč mladina iz Prevalja, Guštanja, Mežice in Kota, žene, uslužbenici okrajnega odbora, Narodna milica in vojska. S skupnimi napori jim je uspelo omejiti požar, ki bi lahko povzročil milijonsko škodo, če bi se bil razširil do Smrekovega.

Uslužbenici okrajnega odbora so pretekli petek oddali k Braničurčnikom "frati," da bi posadili nove sadike.

Okrajni gozdar je skupini tridesetih uslužbencev pred pričetkom dela razložil, kako se to delo opravlja. Po njegovem poučnem predavanju so oddli na delo. Najprej so pregledali vse sadike, ki jih je to dopoldne zasadiła gimnazijska in ljudskošolska mladina, zatem pa so zasadiili preko tisoč mladik.

Večarilo se je že, ko so svo-

Razni mali oglasi

50 WOMEN

Light Factory Work

CAN EARN OVER \$1.00 PER HOUR AFTER LEARNING

APPLY

MACKIE-LOVEJOY
Manufacturing Co.
1701 West 15th Street

GIRLS & WOMEN

New wage rates now in effect

78c per hour

Minimum starting pay with automatic increases

No experience necessary.

PUNCH PRESS OPERATORS

start at 91c per hour

With automatic increases and opportunity for higher piece work earnings

Day and afternoon shifts

APPLY NOW FOR STEADY WORK

CHICAGO RAWHIDE

MFG. CO.

1301 N. Elston Avenue

Gjinokaster

PISMO IZ ALBANIJE

Drago Košmrlj

Gjinokaster, marec 1946.

hiš je porušeni in kamenje je nagrmaden na vseh straneh. Tudi hribi so kameniti in sam grad nad mestom vzbija viden, kot da je zrastle s hribom, na katerem stoji. Pripovedovali so mi, da se je v času narodno osvobodilne borbe cel bataljon partizanov skrival v Gjinokastru in živel tu več mesecev v ilegali ter napadel nemške patrle. Kljub vsem "rastrellamentom" in preiskavam jih niso mogli najti, razen dveh deklet, ki so jih Nemci potem javno na trgu obesili. Mesto samo je v času vojne dosti trpelo. Večkrat je bilo popolnoma blokirano in prebivalci so ostali brez drv in hrane.

Avtobus se je ustavil pri vходу v mesto, kjer naprej ni bilo več ceste. Takoj so nas obsuli radovedni domačini. Večina je bila nosačev, ki so se trgali za našo prtljago.

Najbrž je noben profesor ni še nikoli vzpostavil tako hitro in tako močnega kontakta s svojimi učenci kot prvi jugoslovanski profesor v Gjinokastru. Še nisem dobro stopil iz avtobusa, že sem imel dva osmošolca ob strani z vprašanjem:

"Ste vi profesor iz Jugoslavije?"

Čula sta, da govorim italijansko, torej sem tujec, zato sta me napadla z vprašanjem. Od tistega hipa, ko sem pritrtil, da sem profesor iz Jugoslavije, sem postal izključna last dijakov. Par klicev: "Profesor iz Jugoslavije

je tu!" in že se jih je nabralo cel kup. Spremlili so me v hotel. Niso me pustili niti, da se umijem in si očistim obleko; vseprek so mi govorili, večinoma italijansko, nekateri so znali nekaj besed srbohrvatski in so jih polni ponosa izgovarjali.

"Hočete z nami v naš dom, imamo svoj Mladinski dom. Predstavili vas bomo ostalim dijakom!" in že sem šel v gruči dijakov v Mladinski dom. Tam zopet predstavljamo, spraševanje, pripovedovanje. Včasih je pogovor za hip obstal, tako oni kot jaz smo bili preveč iznenadeni, presenečeni in nismo znali najti izrazov tujega jezika. Gledali so me in se v zadregi smejali.

Spoznal sem takoj, da bo srbohrvščina zanje najljubši predmet. Takoj so se zbadali, da ne bi imeli premalo ur, prosili so, če bi jih poučeval še posebej.

"Tako dolgo že čakamo profesorja za jugoslovanski jezik," so mi govorili.

"Pa ne samo mi, tudi drugi bi se radi učili, mladinci, ki ne hodijo v gimnazijo, vajenci, delavci, vsi bi se radi naučili vašega jezika, da bi se potem lahko sporazumeli z Jugoslavo. Ali boste hoteli tudi nje učiti?" Seveda, sem pritrtil. In tako je šlo dalje. Seznanili so me s političnimi in oblastvenimi funkcijami. Tudi zanje sem moral obljubiti tečaj srbohrvščine, potem za oficir-

VAZNO

za pošiljanje denarja preko morja:

Kraji, v katere se sedaj lahko pošilja denar, so se po številu zelo povečali. AMERICAN EXPRESS družba služi vsem. 37 predvojnih uradov tam čez je v teku uradovanja zdaj. Po vsem širokem svetu daje AMERICAN EXPRESS družba zanesljivo poslugo — z navadnim zanesljivim pošiljanjem denarja po zmerni ceni za v staro domovino, z vašo izbiro pošilja po POŠTI, ZRAČNI POŠTI ali KABLOGRAMU.

Zelo važno za vas je, da vi veste to, ker zdaj kot še nikdar prej, boste potrebovali to AMERICAN EXPRESS poslugo, za pošiljanje denarja drugim svojcem točno in pravilno v staro domovino.

Ta posluga se lahko dobi pri vsakem AMERICAN EXPRESS uradu v Railway Express uradih, pri tisoče podružnicah in v bankah kjer koli vstopovod v Zedinjenih državah.

AMERICAN EXPRESS

Foreign Remittances

178 North Michigan Ave., Chicago-1, Illinois

Razni mali oglasi

NEEDED AT ONCE
SHEAR MEN—EXPERIENCE
light gauge aluminum. SHEAR